

de Denis Cenușă

Relevanța anului 2009 pentru progresul Republicii Moldova în procesul de integrare europeană rezultă din evoluțiile politice interne (rezultatele viitoarelor alegeri parlamentare), capacitatea echipei de negociere din partea RM, numărul și statutul statelor din cadrul UE care sprijină aspirațiile europene ale Chișinăului, conjunctura regională și influențele din exterior capabile să promoveze sau din contra să obstrucționeze energiile politico-diplomatice ale RM focusate pe apropierea de UE în termeni predictibili.

Politicul moldovenesc - element determinant pentru perspectivele europene ale RM?

Comportamentul exponenților mediului politic autohton înainte și după apropiatele alegeri parlamentare relevă un potențial major de instabilitate pentru eventualele etape pe care Republica Moldova va trebuie să le parcurgă în procesul de integrare europeană. Lupta politică dintre puterea actuală și forțele politice de opoziție elucidează existența unui avantaj major în ce privește resursele și mijloacele reale, dar nu și "legale", posedate de guvernarea comunistă. Aceste deficiențe obiective ale opoziției pot fi deduse din rezultatele sondajelor de opinie publică, care arată o superioritate a PCRM față de celelalte formațiuni politice (între 30-40% din viitorii posibili alegători optează pentru comuniști, iar circa 40 % din aceștia nu sunt decizi pentru cine să voteze). Astfel, legitimitatea partidelor de opoziție este restrânsă pe de o parte din cauza controlului și subordonării exercitate de guvernarea comunistă asupra aparatului administrativ, justiției, organelor de drept, surselor mass-media publice și parțial private. Pe de altă parte, atractivitatea redusă a opoziției este o consecință firească a potențialului de mobilizare limitat, decepției și neîncrederii electoratului drept urmare a campaniilor de dezinformare, demonizare și denigrare realizate de PCRM de sine stătător sau în colaborare cu anumite partide "de opoziție" (de exemplu PSD, PPCD). Totodată, dezbinarea și decredibilizarea opoziției devine un instrument tot mai popular în rândul unui număr mare de actori politici considerați non-comuniști, care astfel tind să elimine din joc sau să minimizeze șansele adversarilor lor la alegerile parlamentare (pot fi menționate conflictul generat de PLDM în raport cu PL; atacurile inițiate de PPCD împotriva PLDM odată cu constituirea lui, pentru adjudecarea supremației asupra segmentului doctrinar de sorginte creștin-democrat; neînțelegerile dintre PSD și PD în jurul posibilei fuzionări; propaganda inițiată de PPCD împotriva AMN și liderilor acestei formațiuni, prin publicarea așa numitei "Cărți Galbene a Corupției" și cazul privitor la "comandarea asasinării liderului PPCD, I. Roșca" de către conducătorii AMN, instrumentate prin intermediul „complexului” mediatic alcătuit din ziarul „Flux”, postul TV "EuTV Chișinău", precum și datorită legăturilor speciale și amicale stabilite cu reprezentanții puterii actuale). Aspectele evidențiate confirmă gradul de incertitudine vizavi de climatul politic ce se va contura după scrutinul din primăvara 2009, de care va depinde eficiența

și consecvența demersului european revendicat de Chișinău. În pofida insistenței și atenției Bruxellului vizavi de calitatea viitoarelor alegeri parlamentare, „corectitudinea” lor este deja subminată. Or, accesul opoziției ne/parlamentare la sursele mass-media publice este limitat, iar diferența dintre volumul și conotația informației difuzate de acestea favorizează în totalitatea guvernarea comunistă (liderii și PCRM per ansamblu). Pe lângă aceasta, activitatea viitorilor observatori internaționali antrenați în procesul de evaluare a alegerilor ar putea fi deficitară, dat fiind faptul că stabilirea zilei alegerilor a fost trenată în mod premeditat, iar procedurile tehnice de acreditare și de funcționare efectivă, va reduce și mai mult limitele temporale dedicate monitorizării campaniei electorale, influențând indirect evaluarea finală pe marginea desfășurării scrutinului (în prezent, se vehiculează că ziua alegerilor este preconizată pentru 5 aprilie 2008, ceea ce ar putea condiționa demararea întârziată a activității observatorilor și respectiv randamentul ei). Din aceste considerente, interesul redus manifestat de guvernarea comunistă pentru ziua alegerilor, în condițiile atenției imperioase a oficialilor europeni față de desfășurarea scrutinului, denotă lipsa de responsabilitate a puterii actuale față de aspirațiile europene ale cetățenilor RM. Totodată, asemenea atitudine poate rezulta din nevoia stringentă a comuniștilor de a diminua eficacitatea ulterioarelor misiuni de observatori (dat fiind faptul că organizarea monitorizării pre-electorale ar putea scoate în evidență defectele pregătirilor pentru alegerile parlamentare, generând impedimente pentru ulteriorul dialog moldo-comunitar etc. planificat de comuniști). Comportamentul autorităților moldovenești față de problema alegerilor nu este voluntară, ci mai degrabă ar putea să se datoreze pârgurilor restrânse de influență a Bruxellului asupra mișcărilor guvernării moldovenești. De asemenea, situația dată poate fi expresia stării de incertitudine a oficialilor europeni vizavi de partidul politic moldovenesc „convenabil” pentru viitorul relațiilor dintre UE și RM. Poziția deocamdată sigură a PCRM-ului în sondajele de opinie, opoziția puternic radicalizată, posibilitățile limitate ale partidelor politice rivale comuniștilor de a comunica în mod adecvat cu alegătorii, decepția și interesul mic pentru politică emergentă în rândul electoratului etc., creează premise pentru ca Bruxellul să-și axeze dialogul cu Chișinăul în baza a două oferte: să avanseze în raport cu UE sau să participe la proiectele Parteneriatului Estic fără a miza pe un Acord de Asociere „ambitios”. Totodată, oficialii europeni conștientizează faptul că eliminarea comuniștilor de la guvernare ar putea conduce la o eventuală criză politică, dat fiind faptul că nici-un partid de opoziție nu depășește PCRM-ul în sondaje, orientarea externă a unor formațiuni politice nu este în totalitate clară, iar divergențele ce persistă între partidele pro-românești/pro-occidentale și cele pro-ruse ar putea să ia amploare (după întrevederea ministrului român de externe, Cristian Diaconescu, cu omologul său moldovean, la Chișinău, Vladimir Voronin a declarat că scopul vizitei oficialului român ar fi fost „reactivarea aripei pro-române a spectrului politic din RM”, învinuind Bucureștiul de promovarea „dimensiunii basarabene” a relațiilor moldo-române etc.). Menținerea unor relații preferențiale cu Rusia și președinția RM în cadrul CSI explică angajamentul puternic al conducerii moldovene față de Moscova, pe care Bruxellul deocamdată nu este interesat sau/și capabil să o surclaseze. Conform viziunii liderului PCRM, V. Voronin, procesele de integrare europeană și cel de pe spațiul CSI trebuie să fie complementare și nicidecum să nu se excludă reciproc (ITAR-TASS Chișinău, 27 ianuarie 2009). Încercările guvernării comuniste de a oscila între Est și Vest derivă nu numai din interesul electoral, dar și din faptul că aceasta nu își poate asigura legitimitatea și legalitatea fără implicarea în/directă a factorului rusesc (electorat vorbitor de limbă rusă sau cel ancorat la realitatea socio-politică și economică a spațiului post-sovietic etc., problema transnistreană a cărei soluționare depinde de voința politică formulată pe axa Moscova-Tiraspol, etc.).

În acest context, motivația ulterioară a UE de a contribui la integrarea europeană a RM va viza în primul rând obiectivul păstrării stabilității, securității și a unui grad relativ de prosperitate la frontierele sale estice. Iar aprofundarea relațiilor moldo-comunitare vor fi lăsate pe seama voinței politice a noii conduceri de la Chișinău, alese în urma alegerilor parlamentare din primăvară. Din această perspectivă, Parteneriatul Estic corespunde atât intereselor europene, cât și a celor moldovenești, în proporții diferite, precum și indiferent de rezultatele și calitatea alegerilor parlamentare din aprilie 2009.

Negocieri cu UE de pe poziții de perdant...

Informația mărturisită de ministrul de externe al RM, Andrei Stratan, în cadrul primei ședințe a Clubului de presă privind integrarea europeană, din 27 ianuarie curent, confirmă temerile referitoare la conținutul viitorului Acord de Asociere cu Uniunea Europeană. În conformitate cu aceasta, pregătirile pentru instruirea echipelor de negociatori urmează abia să fie demarată, iar printre statele solicitate de partea moldoveană în calitate de formatori au fost enumerate Țările Baltice, Suedia, Norvegia etc., excluzându-se, însă, în mod premeditat România. Astfel, pe lângă faptul că RM nu dispune de persoane competente pentru viitoarele negocieri cu UE, aceasta renunță la suportul valoros acordat de București în materie de integrare europeană. Acest lucru pare cu atât mai straniu și illogic, cu cât abordăm mai detaliat profilul statelor europene prevăzute pentru preluarea experienței în domeniul aplicării modelelor de realizare a proiectului de integrare europeană. Din această perspectivă, spre deosebire de Norvegia care nu este membră a UE, Suedia - care a avut un parcurs european facil, un background istoric specific și un context socio-economic-politic avansat, Țările Baltice - care au aderat la UE în 2004 și fac parte din zonă geografică diferită, România este cea mai indicată pentru Republica Moldova. Or, statul român este parte componentă a proiectelor europene destinate Europei de Sud-est, a dus negocierile și dispune de acțiunile comunitare în limba română, este o țară vecină cu legături istorice, lingvistice etc. puternice și este în posesia unei memorii recente în sfera integrării europene (a devenit membru al UE cu drepturi depline în ianuarie 2007). De asemenea, conform declarațiilor președintelui român, anume acțiunilor de lobby realizate de România în timpul președinției franceze (a doua jumătate a anului 2000) se datorează oportunitatea oferită RM de a semna cu UE un document bilateral "în condiții foarte bune" (declarație ce aparține lui Traian Băsescu, făcută în cadrul emisiunii TVR 1, 26.01.09, www.ad-evarul.ro

), ceea ce denotă o anumită pondere a Bucureștiului în cadrul clubului european. Din acest considerent, asigurarea desfășurării unor alegeri parlamentare cu adevărat democratice, nu este unicul lucru necesar pentru inițierea și finalizarea eficientă a tratativelor duse cu Bruxelles în privința unui cadru politic și juridic reînnoit. În acest sens, Chișinăul trebuie să urgenteze pregătirea negociatorilor pentru semnarea noului Acord de Asociere și în mod necondiționat să apeleze la România după asistență în procesul de negociere. Dacă autoritățile moldovenești vor ezita în acest sens, atunci condițiile noului cadru bilateral convenit de negociatorii moldoveni

Împreună cu cei europeni ar putea dezavantaja Chișinăul în ce privește realizarea obiectivului de aderarea la UE. Pe de altă parte, evoluția integrării europene a RM și respectiv tratativele pe marginea ei pot fi influențate de continuarea participării RM la proiectele integratorii din cadrul CSI, care în mod inevitabil contravin principiilor și obiectivelor integrării europene (chiar dacă comuniștii nu vor putea formula agenda politicii externe a RM după alegerile din primăvară, statutul de președinte al CSI nu le va permite unei eventuale guvernări pro-occidentale să concentreze toate energiile politico-diplomatice în direcția negocierii unui Acord de Asociere competitiv și corespunzător intereselor naționale ale RM de aderarea la UE în termeni concreți și rezonabili).

Sursa: cenusadi.wordpress.com

{backbutton}